

Előfizetési ár
MAGYAR DOHÁNYUJSAG-ra
 Egész évre . . . 6 frt.
 Fél évre . . . 3 frt.
 Megrendelés a kiadóhivatalban
 vagy utalvánnyal minden
 postahivatalnál eszközölhető.
 SZERKESZTŐSÉG:
 Budapest,
 VI. Podmaniczky-utca 1.

MAGYAR DOHÁNYUJSÁG.

Előfizetési ár
MAGYAR DOHÁNYUJSAG-ra
 Egész évre . . . 6 frt.
 Fél évre . . . 3 frt.
 Megrendelés a kiadóhivatalban
 vagy utalvánnyal minden
 postahivatalnál eszközölhető.
 KIADÓHIVATAL:
 Budapest, VI. Podmaniczky-utca 1. sz.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap

Megjelenik minden hó 1-én és 16-án.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.	Feelős szerkesztő és lapfajlagos: DARÓCZI VILMOS.	Hirdetések Negyed oldal 10 frt; kisebb hirdetéseké minden petit sor 4 kr.
---	--	---

TARTALOM: A dohány dugványozása. Daróczi Vilmostól. — A dohánytermelés bajai. Irta: gróf Szapáry Gyula. — A dohány. (Bevezető közlemény.) Dr. Perleberg Arthurtól. — Dohányültetés. Daróczi Vilmostól. — A kapálásról. Zádor Gyulától. — A dohánytermelési engedélyezés nehézségei. B. — Jégkár ellen való biztosításnál dohány kárszámítás. leszállított értékkel. (II.) Szűts Mihály művéből. — Észrevétel. Daróczi Vilmostól. — Dohánytermelés az Egyesült-Államokban. (Folytatás.) Dr. Tavaszy Antaltól. — Irodalom. Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek — Hirdetések.

A dohány dugványozása.

Lapunk mult évi folyamának közleményeiből emlékezni fognak tisztelt olvasóim, hogy — midőn a milleniumi kiállításon általam bemutatott néhány dohánytövel, egyrészt a dohány évelőségét másrészt a dohány dugványozhatóságát demonstráltam, s a hazai és külföldi lapoknak eme két fontos dologról irt több rendbeli közleményei folytán, a külföldi szakkörök figyelme és érdeklődése is oly széles körben felkeltetett a dohánykultúrának ezen két új jelensége iránt, hogy nemcsak Európának dohánytermelő országaiban, de még a tengeren túl, Amerikában is behatóan foglalkoztak a szakiapok a felvetett kérdések taglalásával, s mindenütt elhatározták, hogy a kettős felfedezés bővebb megfigyelése és tanulmányozása végett kísérleteket fognak végezni: — a számos tekintélyes szakférfi közül, akik kettős felfedezéséről véleményüket nyilvánították, csakis egy pár volt, a ki bizonyos kételyének adott kifejezést.

Ugyanis — Hartmann Jakob hannoveri dohánygyáros ur, a „Dutsche Tabak Zeitung”-ban többek közt oda nyilatkozott, hogy — az ő véleménye szerint — az évelő dohánynak csekélyebb értéke lehet, mert az ily növény csak kis, kacszerű, sarju jellegű leveleket hozhat; — dr. Tavaszy Antal urnak szives tudósítása szerint: egy amerikai szakember — Kilebrew J. B. ezredes — szintén ily értelemben véleke-

zett a dugványozás által nyerhető dohánynövény felül; — s nálunk, a „Köztelek” is azt írta, mult évi 102. számában, amidőn felfedéseimet ismertette, hogy a dohány dugványokról valószínűleg silány levél hozam fog bekövetkezni.

En — legjobb meggyőződésem és közvetlen tapasztalatom alapján — siettem legott kinyilvánítani, hogy azt az állítást, mintha az évelő dohánynövényekről csak sarju leveleket nyerhetnénk: az én tapasztalataim teljesen megzavadják. — mert én leszedtem az évelő növényeimnek első évi leveleit, s határozottan mértem állítani, hogy sem a második, sem a harmadik évi levelek a sarju dohánynak egyáltalán semminemű jellegével nem bírnak. S egyuttal azt is megjegyeztem, hogy a sarju dohány — szerintem — nem azért értéktelenebb, mert sarju, hanem azért, mivel a sarju oly időszakban terem, amidőn — ősszel, az anyalevelek leszedése után — már nincs ideje kellőleg kifejlődni és jól megérni, — mert ha jól megérhetne, akkor az sem esnék nagyon távol az anyalevél értékétől.

A „Köztelek” véleményere pedig többek közt azt válaszoltam: „hogy a dugványból silányabb levélhozam fog bekövetkezni, mint a melegágyi palántákból: annak én éppen az ellenkezőjét hiszem, — sőt erősen meg vagyok győződve, hogy a dugványokból eredő dohány sokkal nemesebb s mennyiségileg is minőségileg is sokkal jobb termést fog adni; — így van ez minden növénynél, amely dugványról szaporítható.”

Azóta fél év telt el, mely idő alatt én szünet nélkül folytattam az én egyszerű és természetes kísérleteimet és megfigyeléseimet.

S most már annál határozottabban és minden ellenmondással szemben batran merem állítani, hogy az már egyáltalán semmi kétséget sem szenved, hogy a dohány igen könnyen és biztosan dugványozható.

Tíz dugvány közül 9 rendszeren megfogamzott és igen szépen fejlődött. Szándé-

kosan próbáltam egy-egy csenevész ágacskát leszurni s még az is megfogamzott és jól felvette magát. Egy már megfogamzott ágacskát leborítottam és egy kissé beföldeltem, s egy hét múlva már gyökér szárlakat hajtott és egy szépen fejlődő növény lett belőle. Mindenik dugványi temérék sok hajszálgökyeret hajt, s megszámlálhatlan azon mellékgökyerecskék száma, a melyek nem lefelé, hanem szerteszét terjednek. Szóval ez már többé nem is kísérletezés, hanem valóságos tény, amely többé nem képezheti vita tárgyát.

Van a többek közt egy gálócsi muskátály faj dohánynövényem, amelyet a milleniumi kiállításon is bemutattam, s amely most már három éves. ennek egyik ágacskáját — mintegy 8 ctmr hosszúságban — levágtam és ezt egy cserépbe beleszurtam. Ez volt folyó évi április 8-án, — s ebből ma már egy gyönyörű szép dohány töke fejlődött, — egy oly feltűnő ritka szép-dohány, hogy méltán csodálkozni lehet nemcsak a nagyságán, de még inkább azon dus, úde, szinte buján nőtt legszebb szabályos levélzetén, amely a legtávolabbról sem hordja magán a sarju, vagy ehhez hasonló fattyu-hajtás jellegét, hanem kifogástalan tiszta szép anyalevél, amely mondhatom sokkal szebb és tökéletesebb, mint amilyen a legjobb melegágyból való, vagy pikirozott palántából fejlődni szokott.

Nem állhattam meg, hogy csak magam gyönyörködjem ebben a ritka szép-szerű példányban, amely bizonyára pártalan a maga nemében, mert alig hiszem, hogy ilyen dugványból nőtt dohánnytó eddig létezett volna a világon, — azért is érdemesnek tartottam a dohánnyövedéki központi igazgató urnak és több jövedéki tisztviselőnek bemutatni, akik mindnyájan elragadtatással szemlélték, — s jelenleg a budapesti dohánybevéltőhivatal kertjében van már a szabadba kiültetve.

Ezek az én szemmel látható, kézzel fogható kísérleti eredményeim s kétségtelen tapasztalataim halomra döntik ama

2-szeres és 3-szoros termések

csakis mesterségesen szárított

műtrágyával érhetőek el.

„Hungaria” műtrágya-, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság, Budapest.

Herényi Gotthard Sándor és Rovara Frigyes művét, érdeklődőknek ingyen és bérmentve küldjük meg.

fentebb említett kétélyeket, hogy a dugványozott dohányának csak sarju, vagy fattyu-szerű levelei lehetnek, — mert most már bizonyos vagyok benne s a leghatározottabban állíthatom, hogy a dugványozott dohánynak nem hogy sarju vagy fattyu levelei volnának, sőt sokkal jobb, szebb, nemesebb dohány ez, mint az anyatókének a levelei.

Amiből önként következnek az a tanulság, hogy még ha a szabadban nem is lehetne a dohánytőkét kiteleltetni és a következő évelő növényeket tovább termelni, de mindenestre érdemes lenne, hogy minden dohánytermelő, legalább néhány tő dohányt, enyhé helyen (például jó pinczébe, vagy mérsékelt fűtött szobában) kiteleltessen, hogy azokból dugványokat neveljen, a melyeket kora tavaszszal gyarapíthasson és kiültethessen, főleg pedig magnevelésre fordíthasson, minthogy a dugványból származott mag nem elfajzott, hanem csak nemesedhet, míg ellenben minden más mag degenerálódik.

Nem a saját felfedezésem iránti elfogultság, vagy talán a hiú dicsőség viselkedete, hanem egyedül az ügy fontossága és közérdekű volta ösztönöz, hogy arra kérjem a termelőket, hogy saját kísérleteik által nyujtsanak nekem segédkezet eme dolognak további kutatására és tanulmányozására nézve; — s nagy örömmel és köszönettel venném, ha azok, akik a mult ősszel, a dohány évelősége tekintetében, kísérleteket tenni igyekeztek, szivesek lennének az eredményről minél kimerítőbben értesíteni. — ha ugyan az idő előhaladttsága miatt s amennyiben a dohánytőkék akkor már többnyire ki voltak pusztítva: egyáltalán lehetett volna még mód és alkalom a kísérletezésre.

Daróczi Vilmos.

A dohánytermelés bajai.

Irta: Gróf Szapáry Gyula.

I.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület dohánytermelési szakosztálya f. évi február 21-én behatóan foglalkozott a hazai dohánytermelésnél észlelt bajokkal és egy bizottságot küldött ki, melynek feladata a pénzügyminisztérium részéről kiküldendő szakközvegekkel együtt véleményt mondani a dohány beváltása körül követendő eljárásról és a kincstár által az 1897—1899. évekre megállapítandó árakról; ezen czélból küldte az Orsz. Magy. Gazdasági Egyesület hozam is, mint ezen bizottság tagjához, azon kérdőpontokat, melyek ezen bizottsági ülésen tárgyalandók.

A hazai dohánytermelés bajai azonban oly számosak, hogy azokat a megállapított kérdőpontok keretén belül — nézetem szerint — megoldani nem lehet; de szükségesnek látom ezen kérdéssel egész kiterjedésében foglalkozni s erre vonatkozó nézeteimet azon czélból terjesztem elő, hogy a mennyiben az Orsz. Magy. Gazdasági Egyesület szakosztálya azokat, vagy egy részét magáévá teszi, a kormányhoz ez ügyben intézendő felterjesztésében azokat felhasználhassa.

Elismerem, hogy jelenleg nemcsak az egyes dohánytermelő helyzete rosszabb, mint azelőtt, de magának a jövedéknek helyzete is nagy mértékben romlott, az által, hogy az osztrák kincstár ma sokkal kevesebb dohányt vesz át, mint azelőtt és az által, hogy azon külföldi piacok, melyek azelőtt magyar dohányt vásároltak, szükségleteiket jelenleg máshonnan fedezik és ezáltal a dohányeladás külföldre megszüntnek mondható, de kedvezőtlen a kincstár helyzete az által is, hogy a hazánkban termelt dohány egészen rossz minőségénél

fogva sem gyártási czélokra, sem egyéb értéktésre nem használható, ezen nem értékesíthető dohány pedig az összes itt termelt dohánynak sokkal nagyobb százalékát képezi, mintsem az éghajlati viszonyoknál fogva — és a termelésre fordított nagy költség mellett szükséges volna.

Ezen az előbbi évekhez képest rosszabb helyzetben a jövedék akként akar segíteni, hogy a beváltási költséget az átvételnél az osztályozás lefokozása által apassza, ez azonban tökéletesen elhibázott eljárás, mert e mellett lesz a kincstárnak olcsóbban beváltott dohányja és esetleg apad a beváltásra fordított kiadás, a dohánytermelés minőségének emelését azonban, mely az általános közgazdasági érdeken kívül magának a jövedéknek is érdeke, ez utón elérni nem lehet.

De lássuk a dohánytermelésnél észleltét bajokat egyenkint.

1. Hogy mennyiben áll az általam itt említett árdepresszió, mely a dohánybeváltásnál alkalmaztatik, azt legbiztosabban saját tapasztalataim alapján igazolhatom. A dohánytermelésre vonatkozó adatokat 30 éven át a legpontosabban jegyeztem fel és ezek alapján saját gazdaságomban a dohánybeváltási árak átlagai a következők: az 1867—76. években a métermázsánként elért átlag . . . 20:59 kr volt az 1877—86. években a métermázsánként elért átlag volt 21:71 kr az 1887—96. években a métermázsánként elért átlag . . . 18:51 kr volt. tehát az általam is újabb időben tett nagy befektetések dacára, az utolsó 10 évben elért átlag 2 frt 64 krral csekélyebb az azt megelőző 20 év átlagánál. 1200 □ öles holdra 5-50 mm. átlag termést veve alapul, ez holdankint 14 frt 52 kr bevételi csökkenést eredményez.

Ezen nálam észlelt tapasztalatok az egész Tiszavidéken általánosak.

Ezen árhanatlan egyik oka az, hogy azelőtt jobb termelőknél a dohány egy része válogatottnak vétetett be, ennek magasabb ára emelte az elért átlagárakat. Gyakrabban fordult elő, hogy az átadott dohánynak 10%-a vétetett át válogatott dohánynak, egyes években, nevezetesen 1887-ben az átvett válogatott dohány 20%-át képezte az összes dohánynak, ma vagy semmi, vagy egy elenyészőleg csekély százalék vétetik be válogatott dohánynak, pedig azt nem mondhatja senki, hogy minőség tekintetében ma rosszabb dohány termeltetik, mint azelőtt, a dohánybeváltásra megállapított árak pedig részben magasabbak, mint azelőtt voltak s ha ezen körülmények dacára az utóbbi években elért átlagáraknál a fentjelzett eredmény észlelhető, ez világosan igazolja azt, hogy a beváltásnál a dohány ára következetesen lefokoztatik.

Ilyen körülmények közt, minthogy a jövedék a nagyobb gondnal kezelt dohányra semmi figyelemmel nincs, a termelők közül az jár legjobban, ki azt igyekszik elérni, hogy egy bizonyos átlagminőség mellett legnagyobb mennyiséget termeljen. ezen eljárás azonban a dohánytermelés minőségét emelni nem fogja.

2. A beváltásnál észlelt ár lefokozás mellett egy másik hátránya a mai dohánytermelésnek, hogy az egyetlen vevő: a dohányjövődék és a termelő közt a beváltási cselekményen kívül semmiféle összeköttetés nincs. A termelő panaszodik, hogy a kincstár rossz áron váltja be a dohányt, a jövedék panaszodik, hogy nagy mennyiségű rossz anyagot kénytelen átvenni, amelyet értékesíteni nem tud, de hogy mindket fel érdekében ezen hogy lehetne segíteni, azzal nem törődik kellőleg sem a jövedéki igazgatóság, sem a termelő. A jövedéki egyedűrségi rendszere mel-

lett szükséges volna, hogy a jövedéki közegek a termelőnek utbaigazítással szolgáljanak, hogy oly dohányt állítsanak elő minél nagyobb mennyiségben, melyet a jövedék kellőleg felhasználhat. A dohányminőség előállítására befolyással van: az alkalmas mag megválasztása, a meleggáyak berendezése, a kiültetés ideje és módja, a dohány kacsolása kellő időben, annak szeredése a levelek érése szerint, a fűzés és szárítás módja, a pajta berendezése és szellőztetése, a dohány csomózása, válogatása és bálózása, mindannyi tényező, amelyek a dohány minőségére lényeges befolyást gyakorolnak; szükséges tehát, hogy ezen munkák mindegyike kellő időben és kellő rendszer szerint fogantatásosítsák.

Általában előismerem, hogy nem helyes a kormányzati beavatkozást többre kiterjeszteni, mintsem az feltétlenül szükséges s hogy rendszerint a gazda belátására kell bízni, hogy saját érdekében ő igyekezzék elsajátítani a kezelési azon módját, mely mellett a legjobb terményt tudja előállítani, igen helyes ezen elv alkalmazása ott, hol a törvény által egy intézmény fel van ruházva a kizárólagosság jogával, hol ugyanazon intézmény az egyedüli vevő és egyzersmind gyáros és elarusító, hol ugyanazon intézmény közegei képezik a legfőbb közigazgatási fórumot s ugyanezek a törvényhatósági alkotásokra is kedvezményezési joggal bírnak.

Ily intézménnyel szemben a termelő helyzete egészen más, mint valamely kereskedővel szemben s hogy a termelő helyzete az ily joggal felruházott intézménnyel szemben elviselhető legyen, arra kell törekedni, hogy a jövedék érdeke és termelő érdeke lehetőleg azonosítsassék, s hogy ezen összhangzó működés fogantatásosítható legyen, szükséges volna oly szervezetet létesíteni, mely lehetővé tegye a jövedék és a termelő közti gyakoribb érintkezést, hogy ennek segítségével a jövedék oktatás, utbaigazítás által befolyását érvenyesíthesse arra, hogy a termelt anyag olyan legyen, melyet a gyártás czéljaira leginkább felhasználhat, a termés azon részét pedig mely a gyártási czélok szempontjából helyesen kezeletik, oly arban vegye át a jövedék hogy ezen arban a termelő is hasznát találja, és ez uton hozatik összhangba a termelő érdeke a jövedék érdekeivel.

3. A dohánytermelésről általában azon hit van elterjedve, hogy az a gazdaságnak nagyon jövedelmező ága, s hogy a dohánytermelés, a dohány árának leszállítása mellett is még sokkal előnyösebb más természetűeknek.

Vizsgáljuk meg, alapos-e ezen állítás és a mai helyzet szerint hogy áll a dohánytermelés jövedelme:

Egy 1200 □ öles hold után 5-50 mm. átlag termést veve alapul, és mm.-ként 18 frt 50 kr átlagárral számítva, 1 hold bruttó jövedelme 101 frt 75 kr, ennek fele rendszerint a dohányost illetvén, marad a gazda jövedelme 1 hold után 50 frt 87 $\frac{1}{2}$ kr. Ezen jövedelemmel szemben a dohánytermelésre tett külön költség következő:

Egy-egy dohányosra tett költség:

a) a dohányosnak lakás (1 szoba $\frac{1}{2}$ konyha), a csomóház aránylagos költsége; 3 szakasz pajta, mindegyik 4 m., a közbeeső folyosókkal 13-5 m. hosszúságú pajta belső felszerelése és a dohányszárító fák. Mind-ezen berendezések előállítására és beszerzése legcsekélyebbre számítva 700 frtot tesz. ennek 5% kamata	35.—
b) az épület fenntartása és a szárítófák évenkénti pótlása 1 dohányos után	6.—
c) az épületek és a dohányanyag biztosítása (a termés felét véve)	2.—
d) 1 hold kukoricafölde szántva	12.—
e) marha- és sertésartás	12.—
Az 1—1 dohányosra eső költség összege	67.—
- forint.

Esik egy holdra költsége:

1. Egy dohányszóra 5 holdat számítva, esik egy holdra	13.40
2. Egy hold dohányszóra 3-szori számlása, boronálása, hengerezése per 3 frt	9.—
3. Ültetéshez vízhozadás és a dohány behordására holdankint 2 igás napot számítva, per 2.50	5.—
4. Az általános kezelési költségből felügyelet címén számítható legalább	1.60
5. A dohányszorgodélyért fizetendő összeg fele (minek felét a dohányszorgozó fizeti)	—67 1/2
6. A dohányszorgozó beváltó hivatalhoz való szállítása a kincstár által mm.-kint fizetett 13 kron felül (szintén csak a feltérmetést számítva)	—92.
7. A dohányszorgozó beváltás alkalmával mászóra hordása bálonként 5 kr. jával, a dohány fel- és lerakásának költsége ugyanannyira számítva	—20
Összesen 1 hold dohányszorgozásra tett költség	30.79 1/2
A fent kimutatott holdankénti jövedelemből levonva a fent részletezett költséget	50.87 1/2
marad 1 hold dohányszorgozás után jövedelem	30.79 1/2

Tekintve, hogy dohány alá a gazdaságnak csak legjobb része használható és tekintve, hogy a kiadás közé nincs is számítva a szántóföld trágyázásának a dohányszorgozó területre eső aránylagos része, ezen a dohányszorgozó eredő jövedelem magasnak éppen nem mondható és semmi esetre sem olyan, hogy ezen jövedelmet más természetűvel sokkal kevesebb beruházással el ne lehetne érni.

Ezen jövedelem mellett a dohányszorgozás fenntartása, ott, hol az már meghonosított, a gazdaság jövedelmességére szempontjából csak annyiban bír jogosultsággal, mert a már megtörtént beruházások más célra alig értékesíthetők; mert a gazdaságra nézve előnyös, hogy minél különbözőbb jövedelmi források legyenek; mert a dohány a vetésszorgozásban a búzáknak jó elő veteményét képezi és mert egyes gazdaságokban a dohányszorgozó és azok családai bizonyos időben más munkára is használhatók. De maga a dohányszorgozásból várható tiszta jövedelem a mai körülmények között a dohányszorgozás fenntartását nem indokolja.

(Folyt. köv.)

(„Köztelek.”)

A dohány.

— A brüsszeli nemzetközi kiállítás magyar osztályának külön katalógusa számára —

irta: **dr. Perleberg Arthur.**

(Befejező közlemény.)

Az egyedűrség behozatalát elrendelő nyílt parancs intézkedéseinek célja volt: a termelőket, jobb anyag termelésére rábírni, s a termékeknek külföldi piacokat nyitni. Fölve volt annak a kimondása, hogy a dohány, csakis erre engedélyt nyert egyének által és a kijelölt területeken termelhető.

Ezen határok daczára, a termelés folytatólag emelkedett, annyira, hogy a terület 35,145 holdról 133,864 holdra, s a termelt anyag 1,479,941 bécsi mázsára növekedett. (1858.) A jövedék ezért, a felszaporodott nagy készlet miatt, a termelési területet már 1859-ben 75,000 holdra volt kénytelen csökkenteni.

De ezen intézkedés annyi érdeket károsított s oly sok kellemetlenséget idézett elő, hogy 1860-ban egy külön bizottságot kellett egybehozni, azon célból, hogy tgyen javaslatot a termelés megkönnyítése és a termékek kivételének előnyösebbé tételére nézve, a nélkül, hogy ez a kincstár érdekeit hátrányosan érintené. S a bizottság sikeres eredménnyel is járt el, főleg a kivételre nézve, úgy, hogy 1864-ben a termelés újra fejlődésnek indult.

Ezen időben a dohány ára bécsi mázsánként 6 frt 73 kr. és 9 forint 13 kr., a

holdankénti hozam pedig 30 frt 06 kr. és 97 frt között váltakozott.

Egyéb újítások is hoztak be. Elfogadtak nem simított leveleket is, — a beváltási árakat, a gabonárák szerinti megállapítás helyett, akként szabták meg, hogy a termelők, a nagyobb jövedelem által ösztönzést nyerjenek. A beváltási árak egyenlően emeltek, úgy hogy, a szivarborító levelek ára 8 frt 13 krról 24 frtra, a kerti leveleké pedig 13 forint 65 krról 19 frtra emelkedett.

A jövedék főleg a termelés ösztönzését tűzte ki célul s a dohány művelésnek szolid alapokra fektetése és jövőjének biztosítása érdekében áldozatoktól sem riadt vissza.

Midőn 1867-ben a dohányjövődék a m. kir. pénzügyminiszterium kezelése alá került, ez az eddigi irányban haladt tovább.

Az új adminisztrációnak elég nehézséget kellett leküzdenie. Új személyzettel kellett az ügyek rendes folyását fenntartani, a termelés szervezni, a beváltást, kezelést és gyártást fejleszteni, s a külföldi összeköttetéseket megszerezni.

A magyar dohány, ezen sok nehézségekkel járó változáson, minden akadály nélkül ment keresztül. Megtartotta régi jó hírnevét, s a jövedék ügymenete oly nagy kiterjedést vett, hogy addigi személyzete többé nem volt képes azt ellátni. A technikai és kereskedelmi igazgatás gyorsabb intézkedéseket, s állandó és liatékony ellenőrködő felügyeletet kívánt. Ezen kívül szükségesegek látszott — a nemzeti termék javítása végett — a termelőkkel való folyamatos egyetértés érintkezést fenntartani, a külföldi gyárak tőkeleteseit berendezéseit bevezetni, s a magyar dohányszorgozó a külföldi piacokon való versenyképességét biztosítani. Ezen teendők tették indokolttá a dohányjövődéki központi igazgatóságának 1882-ben történt szervezését.

Hosszas lenne itt az összes intézkedéseket mind felsorolni. Elég legyen tehát kiemelnünk a talajművelési (agrorogeológiai) tanulmányokat, — a vándortanítói intézmény rendszeresítését, — a mintatelepek létesítését, több másféle intézkedésekkel együtt, amelyek felölelik az egész dohány kultúrát, az ültetéstől egész a készgyártmányok értékesítéséig. Így létesítettek a raktárak, hosszú évek legpontosabb megfigyelései alapján berendezve, ahol a dohányok fermentálása gondos ellenőrzés és okszerű kezelés mellett eszközöltetik, hogy azok bármely perczben elszállíthatók legyenek.

Az elért eredményekről az alábbi három táblázat szolgál tájékoztatásul.

I.		
Év	Termelők száma:	Termelési terület holdakban:
1885.	29.106	91.427
1886.	26.754	91.035
1887.	27.013	93.177
1888.	20.969	87.396
1889.	14.011	80.782
1890.	13.171	79.597
1891.	13.337	80.428
1892.	11.059	73.612
1893.	9.868	70.822
1894.	9.172	64.462
1895.	9.045	63.921

II.		
Termeltetett:	tiszai	levél
		holdon
		17.608
"	debreceni	20.604
"	szegedi	16.949
"	szuloki	1.609
"	kerti	4.416
"	kapa	2.735
Összesen:		63.921

III.					
Év	Beváltott mennyiség mtrmázsá :.	A termelőknél kifizetett forint	Holdankénti jöved. dohányszorgozóknál	pénzben frt	Átlagár 100 klonként frt
1885	497.158	8.417.058	543	92.06	16.93
1886	327.591	5.809.690	359	68.81	17.73
1887	466.661	8.142.018	500	87.38	17.44
1888	452.400	7.789.402	517	89.13	17.21
1889	532.959	9.110.774	647	112.77	17.42
1890	434.343	8.083.347	545	101.55	18.61
1891	644.639	11.919.095	801	148.19	18.48
1892	531.829	9.623.454	722	130.73	18.09
1893	522.064	9.377.788	737	132.41	17.96
1894	434.797	6.296.351	533	95.47	17.90
1895	411.752	7.661.024	644	117.12	18.18

Ami a kivittelt illeti: első sorban az osztrák jövedéket említhetjük, mint amely az utolsó évszázad alatt egyike volt a magyar dohány legfőbb vevőinek. 1728-ban 408.64 mázsa magyar dohány volt raktáraiban, s 1783-tól 1818-ig összesen 4.287.674 bécsi mázsát, vagyis évenként átlag 120.779 bécsi mázsát vásárolt, 7 frt 49 kr. közép ár mellett.

Az utolsó évtizedben, a vétel meghatározott arányára nézve az osztrák és a magyar jövedék egységére lépett egymással, s nem ritkán történt, hogy az előbbi, az egész évi termésnél több mint felét igénybe vette. 1897. évre 28.000 hold természet fogja átvenni.

Az osztrák-magyar monarchia határain túl való kivittelt, mely csaknem egy idős magával a termeléssel, időközönként igen jelentékeny. Különösen nagy mérvet öltött a XVIII. században, az angol-amerikai háborúk alatt, s az I. Napoleon által elrendelt szárazföldi zárlat idején.

Rövid ideig tartó stagnálás után, újra megjelent, s 1881-től 1850-ig, tehát 20 évi idő alatt, Magyarországon összesen 5.623.628 bécsi mázsa dohányt exportált, s azt lehet mondani, hogy ezen időszak alatt, az olasz, francia, német és hollandi gyárak főleg magyar dohányt fogyasztottak.

1850. után a kivittelt legfőképpen Olaszország felé irányult. Szardínia 5000 mázsát vett, a római jövedék pedig 9600, és 12.000 mázsa vételére szerződött.

1867-ben 24.000 hold területen termelték a kivittelt szabad dohányokat, s a jövedék a kezelés ezen ágára is nagy gond fordított, — a levelek: nagyság, szín, nikotin tartalom és égés szerint lettek válogatva és osztályozva.

Az ár akkoriban 5 és 20 frt közt váltakozott.

Az utóbbi évek ezonban kedvezőtlenebbek voltak a kivitteltre. Németország, Svájc és Belgium felemelték a bevittelt vámat, — Törökországban eltiltották a behozatalt, — a német, orosz és hollandi termelők megnagyobbították termelési területeiket, — Észak-Amerika és Jáva szigete is versenytársra lépett, — Franciaország egészen megszüntette, Olaszország pedig csökkentette a magyarországi vételeket. — Csakis 1891-ben kezdődött újból némi emelkedés, amidőn a m. kir. dohányjövődék támogatásával a magyar dohánykereskedelmi részvénytársaság megalakult.

Ezen társaság erélyes tevékenységének köszönhető, hogy a magyar dohány, Nyugat-Európa majdnem valamennyi államának dohányszorgozóira — u. m. Hollandiába, Angliába, Belgiumba, Németországba, Svájcba — bevezettetett. Szivarokhoz használják azt különösen Romániában, Malta, Corsica, Algír és Oranban. A kivittelt eléri a 25.000 mtrmázsát átlag évenként.

Tekintélyes mennyiségben értékesítik még a magyar dohányt: Olaszország, Tunis, Dánia, Gibraltár és Marocco gyártmányaikban, s a rágni való (bagó) dohányt egész Szudánig kiviszik.

Ezen kivittelt kedvezőleg befolyásolja

nem csupán dohányainknak minősége, hanem annak ára is, amennyiben a külföldi és tengerentúli dohányok áraihoz képest, aránylag igen kedvező.

Dohányültetés.

Most már csakugyan jogosan el lehet mondani, hogy a dohányültetésre kedvezőbb időt kívánni sem lehet, mint a milyen az elmúlt napokban volt. Majdnem naponta esett az eső, de közben ki-ki derült, s jó meleg volt az idő. A már kiültetett palánták a nyirkos talajban — mely éltető elemüket képezi — rendkívül jól érzik magukat s gyorsan fognak fejlődni, és a hol a palánták pótlása, foltozása lenne szükséges: erre is a legkedvezőbb az időjárás.

Most tehát csak arra kell ügyelni, hogy a gyom — amely a kövér időjárás mellett szintén rohamosan gyarapszik — a dohánypalántát túl nem szárnyalja, mert akkor minden kedvező körölmény kárba vész, — mivel ha egyszer a gyom elhazapózott: akkor a legszebb reményekre jogosító dohánytermés is — még mielőtt elpipáznánk — füstbe mén.

Ezt a fnnyegető veszélyt tehát minden erőnkkel meg kell hiúsítani, azzal, hogy a gyomot szünet nélkül, szorgalmasan pusztítsuk.

Mihelyt a gyom mutatkozik és a föld annyira szikkadt, hogy a letaposástól nem kell félnünk, a gyom irtásához rögtön hozzá kell látni, még pedig — ha lehet — kézzel való gyomlálás által, vagy ha már annyira elszaporodott, hogy ezt így nem lehetne meggyőzni, akkor kis kapával, vagy olyan nyeseő szerszámmal, amilyennel a kertészek az utakat szokták garaszolni, amelyet különben magunk is előállíthatunk egy 20—25 ctmtr hosszású kaszadarabból, melyre egy vas fül nyitoltatik s ez egy fa nyélbe jön. — ezzel a szerszámmal kell a kapálás előtt a gazirtást végezni, amely cselekmény a következő kapálás munkáját nagyon megkönnyíti és a palántákat is megmenti a gyom által való elpusztulástól. Ez egy igen fontos és nélkülözhetetlenül szükséges teendő, — mert azt hiszem, a termelők is igen jól ismerik: miként néz ki egy olyan gyomtól elárasztott dohányültetvény, a mely szemlátomást sárgul, satnyul, öregszik, elveszti minden üdeségét és fejlődési képességét, s a legkedvezőbb időjárás mellett sem lesz belőle soha jó dohány.

Különös figyelmet kell fordítani a palánták egyenletességére s azoknak kitűnő gyökeres voltára és kerülni kell a tultrika ültetést, mert ez a körölmény idézi elő azt, hogy dohányaink, nagyságra nézve egymástól annyira elütök, nevezetesen egyes levelek óriási nagyok és durva bordáztauk, míg nagy részök apró, törpe levelekből áll, amelyek a hirtelen felnőtt egyes önálló növényektől elárnyékolatnak és nem képesek rendszeren kifejődni; — míg a rendes távolságban ültetett dohányok, ha nem is tulságos nagyok, de bordázatra és levél finomságra egyenlőbbek, ami a használható anyagnak egyik legelső kel-

A gyakori esőzések az öntözést az idén jóformán feleslegessé teszik, — de azért mindenesetre csak jótékony hatással lehet, ha az ültetésnél a már annyiszor említett kénsavas-káli oldatot — az érlelést siettető szuporfoszfát oldattal vegyítve — alkalmazzuk, — minthogy különösen az idén, amidőn az ültetés annyira elkészt, minden módon azon kell iparkodnunk, hogy a palánták fejlődési képességét lehetőleg fokozzuk és kétszeres gondnal igyekezzünk oda hatni, hogy a kiültetett dohány gyorsan megeredjen és minden akadály nélkül növekedjék.

Az ország legtöbb részéről arról érkeznek tudósítások, hogy az ültetés megkészt ugyan, de a kiültetett palánták mindenütt jól megeredtek és szépen állnak és így — ha minden időszi munkát a maga idejében, rendszeren elvégezzük — még nincs okunk aggódni, s bizvást remélhetjük, hogy a legjobb dohánytermés fogja fáradozásainkat jutalmazni.

Daróczy Vilmos.

A kapálásról.

A kapálással először is pusztítjuk a gatz, hogy a növényeket el ne nyomja és el ne szedje tőlük a táplálékot. Amint a gaz felüti fejét, azonnal irtsuk ki gyökereit, különösen a növények töve körül. És ezt annyiszor ismételjük, a hányzor fölveri a földet és elfojtással fenyegeti a növényeket.

A kapálással porhanyítjuk a földet. A felporhanyított talajban nemcsak hogy a gyökerek kevesebb erőfeszítéssel terjeszkedhetnek és nagyobb területből táplálkozhatnak; hanem a felporhanyított földön at a levegő meg a nedvesség is könnyebben jut a gyökerekhez. Mennyire szükséges, hogy az alsó talajt is járja át a levegő: az is bizonyítja, hogy a földben lévő trágya a levegő hozzájárulása nélkül nem rothad el, hanem csak elszendesedik. Azért porhanyítsuk, kapáljuk a földet annyiszor, a hányszor megtömődik.

A kapálással végre megköjtük a föld alsó nedvességét, vagyis, hogy a nedvesség alul, ott maradjon, ahol a gyökerek vannak.

Ezt már akárhányan nem hiszik el és azt tartják, hogy a megkapált föld hamarabb szárad ki. Igen, hamarabb a felső réteg, de nem az alsó, ahol a gyökerek vannak. Legjobban bizonyítanak e mellett a vakondtúrások vagy a hangyabolyok és az utak. Kaparjunk szét egy vakondtúrást vagy hangyabolyt, azt látjuk, hogy annak belseje nyirkos. Ellenben ássunk föl egy letaposott gyalog utat, az ellenkezőt fogjuk tapasztalni.

Ez onnan van, mert ha a talajrészeket szorosan összeállnak, azokban a nedvesség úgy szívódik föl, mint az olaj a kánczban, a kávé a cukorban. Ezt a természeti tüneményt hajcsővésségnek nevezük, mert a nedv fölszívódása oly vékony csővecskében történik, mint a haj. A kapálással a hajcsővecskéket megrontjuk, vagyis a hajcsővésséget megszakítjuk, minek következtében az alsó nedvesség nem szívódhatik föl.

Ennélfogva minél gyakrabban esik és különösen minél több záporosó van, vagy minél többször öntözünk, annál sürűbben kell kapálni.

Azt tartják, hogy a jó szerszám fele munka. A kapa legyen éles és elég hosszú, hogy kellő mélységre behatolhassunk véle a földbe. Nyele azonban inkább rövid legyen, mert a tulhosszunyelű kapa csak a derekat kíméli, de a földet nem porhanyítja eléggé, a gyomot nem irtja, hanem csak sarabolja.

(„Néplap.”)

Zádor Gyula.

A dohánytermelési engedélyezés nehézségei.

A dohánytermelési ügyeket szabályozó 1887. évi XLIV. törvényczikk, egyes törvényekhez viszonyítva, aránylag oly kis terjedelmű, hogy ha egy értelmes ember egyszer átolvassa: annak meg nem értése szinte lehetetlen, — s mégis a községi előjáróságok nagyrésze a dohánytermelési kérelmi íveket többnyire oly hibásan és hanyagon állítja ki, hogy a dohánybeváltó felügyelőségek kénytelenek pótlás végett ismételve is visszaküldeni. — innen van aztán, hogy az engedélyezés ügymenete annyira nehézkes, s a végleges elintézés sokszor oly sokáig elhúzódik.

Pedig a kérelmi ívekben foglalt kérdések világosan feltüntetik, hogy az előjáróságok által mik irandók be, s az egyes rovatok hogyan töltendők ki.

S amennyiben a kérelmi ívek kiállítása és a beadványok elkészítése a községi jegyzők teendői közé tartozik: annál feltűnőbb, hogy ezek az iskolázott pennás emberek, igen sok esetben oly felületes és hiányos munkát végeznek; — ami nem kicsinyelhető körölmény, mert a gazdának, aki dohánytermelési engedélyért folyamodik, nagyon is érdekében áll azt idejében megtudni, hogy kérelme mily értelemben nyer elintéztést, hogy minden tekintetben a szerint oszthassa be jó előre a teendőit, s ne az utolsó perczen kelljen kapkodni és szaladgálni, hogy az engedélyezés feltételeinek minden tekintetben jól megfelelhessen.

Hogy tehát az engedélyezés körüli nehézségek jövőre lehetőleg megszűnjenek: célszerű lenne, ha a szigorú leltározásra, vagy az ugy nevezett „zöld utazás”-ra kiküldött dohányjövődéki tisztviselő azzal is megbiztatnának, hogy a községi előjáróságokat, illetve a jegyzőket, a kérelmi ívek szabatos és helyes kitöltésére is beoktassák.

Továbbá szükséges lenne a magas kormány intézkedése az iránt is, hogy a megyei jegyző-vizsgáló-bizottságoknak az illető dohánybeváltó felügyelők is tagjai legyenek, akik hivatva lennének az ő szakmájukhoz tartozó dohányjövődéki törvények és ezek mikénti végrehajtása iránt kiadott szabályrendeletekből a szigorú jegyzőhöz szintén egypár kérdést intézni, hogy meggyőződjenek felőle hogy az illetők, akiknek hivatása leendő majdan egy egész község, vagy körjegyzőség dohánytermelési ügyeiben a törvény szerint eljárni, vajjon ismerik-e eme törvényeket, s eléggé jártasak-e az e részben reájuk háruló teendőkből?

Igaz, hogy erre vonatkozólag a pénzügyigazgató — aki tagja a jegyzővizsgáló bizottságnak — szintén tehet — sőt kellene is hogy tegyen — a vizsgálóhoz kérdéseket, de a pénzügyi administrationak annyi sokféle ága van, hogy bizonyára a legtrikább esetek közé tartozik, ha a pénzügyigazgatónak a dohányjövődék is eszébe jut, de még akkor is, bizonyára inkább a

kincstár érdekeinek megóvása szempontjából, mint a termelés körüli gyakorlati eljárás köréből fog egyet más kérdezni, — a vizsgálat bizottság többi tagjai pedig — n. m. az alispán, tisztii ügyész, tanfelügyelő, anyakönyvi felügyelő, stb. — mind a saját szakmájuk és működési körükből kifolyó kérdéseket adnak fel; nagyon helyén való lenne tehát, ha a pénzügyminis-terium megkeresése folytán, a belügyminis-terium akként módosítaná a jegyzővizsgá-
lót bizottságok szervezetét, hogy a bizottságnak a dohánybevételefelügyelő is hivatalból tagja legyen, — amit nagyon is indokolták tesz azon körülmény, hogy a dohány ugy is mint állami jövedék, de ugy is mint nemzetgazdasági ág: egyike a legjelentékenyebbeknek.

S habár a községi adminisztratio terén ma már annyj termék dolga van a jegyző-
knek, s ehhez képest annyj mindent kell tudniok és tanulniok, de ha a törvény kül-
önben is köteleességüké teszi a dohány-
jövedéki ügyekben való közreműködésük-
ket: jogosan elvárható tehát, hogy ennek is — csakogy mint a többi teendőknél —
képesek legyenek jól megfelelni, —
erről pedig csak ugy lehetne meggyőző-
dést szerezni, ha a dohánybevételefelügye-
lők a jegyzői szigorlaton szintén részt
vennének és kérdéseket tennének, — s
akkor bizonyára több gondot fordítanak
a szigorló jegyzők a dohányjövedéki tör-
vény tanulmányozására, aminek aztán az
lenne az eredménye, hogy nem fordulna
elő jövőre oly gyakran, mint jelenleg, hogy
a jegyzők, a dohány kérelmi íveket is be-
adványokat oly hiányosan készitik, s ezzel
az ügymenetet annyira hátráltatják

B.

Jégkár ellen való biztosításnál dohány kárszámítás leszalított értékkel.

— Mutatvány: Szűts Mihály művéből. —

II.

Valaki biztosít 10 hold dohányt 12 m.
mázsa terméssel, mázsánként 19 frt átlag
értékkel. A dohánytermésre kevésbbé ked-
vezők a viszonyok s becünk odamegy ki,
hogy csak 8 m. mázsa termést állapitunk
meg s így kártérítési alapot képez 80 mázsa
dohány 19 frtjával 1520 frt érték össze-
gben; holott biztosítva volt 120 mázsa
2280 frt értékkel.

A számítás, a becű további alapján,
föltéve, hogy a terület 60%-át érte a jég
s a jég által okozott veszteség 10%, a
többi dohány pedig 50%-al III. rendű közön-
séges, 50%-al pedig kihányásnak vehető a
következően alakul:

Jégkára eső érték az 1520 frtnak
60%-a, tehát 48 mázsa dohány 812 frtnal.
Ebből megsemmisített 10%, tehát 4,80
mázsa 81 frt 20 krban. Marad visszaszámítá-
sra, 43,20 mázsa dohány termésre, 730
frt 80 kr. Ez utóbbiból még 3 mázsa ki-
hányást és 1 mázsa törmelék dohányt,
mely értékenyészetet nem szenvedett,
levonva, marad: 39,20 m. mázsa dohány;
ennek lesz:

50%-a = 19,6 m. mázsa III. rendű
dohány,

50%-a = 19,6 m. mázsa kihányás
dohány.

Ezek értéke a beváltási árak alapján
a következő: III. rendű dohány 12 frt. ki-
hányás 8 frt, így leend:

19,60 mázsa à: 12 frt	235 frt 20 kr.
19,60 " " 8 "	156 " 80 "
3,00 " " 8 "	24 " "
1,00 " " 6 "	6 " "
Összesen: 422 frt — kr.	
Értékenyészetet és veszteséget	
szenvedett	730 frt 80 kr.
de ebből megtérül	422 frt — kr.
A veszteség: 308 frt 80 kr.	
Ehhez a jég által elvert	81 frt 20 kr.
Leend a kártérítés . 390 frt — kr.	
Részletezve: A biztosított érték	1520 frt — kr.
Ebből jég által károsított 60%	912 frt — kr.
A 812 frt összeg részei:	
1. Jég által megsemmisített 10%	81 frt 20 kr.
2. Minőleges kár	308 frt 80 kr.
3. Kihányás törmelék megmaradt	30 frt — kr.
4. Beváltásból bejövő összeg	302 frt — kr.
Összesen: 812 frt — kr.	

III.

Kárszámítás dohányra az átlag termés szerint.

Dohánykárok kiszámításánál nem min-
dig a már jelzett részletes számítás veszik
alapul, hanem meglegészen az átlag biz-
tosítási érték szerint való számítással. Ez
az eljárás szintén czélhoz vezet s megköze-
liti a tényleges állapotot.

A kiindulási pont itt is a termés
állapotának elbírálása, ehhez társul a ter-
mény átlagos beváltási árának kipuhatólása,
hogy ez a biztosítási értékkel összhangba
hozzassék. A jég által megsemmisített sz-
zalék kitüntetével, ez összeg a biztosított
értékből levonatik. Az így megmaradt
összegeből visszaszámítatik a megmaradt,
jégvert dohány valószínű beváltási értéke.
A támadt különbözet adja a minőségi érték-
enyészetet, mely a súlyvesztéssel együtt
adja a valódi kártérítési összeget.

Valaki biztosít 20 hold dohányt 10
métermázsa átlag termés és mázsánként 20
frt átlagos árban, tehát a 20 holdra 200
m. mázsát 4000 frt értékben. A dohány jég-
verést kap. — Megejtetvén a becű, ugy
találattott, hogy a biztosított termény meg-
lett volna s a beváltási adatok alapján az átlag-
ár is megfelelő. A tényleg károsított terület
100%, tehát az egészen egyenletes jégverés
volt. A jég teljesen megsemmisített a ter-
mésből 40%-ott, azaz 80 m. mázsát; de
megmaradt 60%, vagyis 120 m. mázsa.

Jelen példánkban ki kell puhatólni,
hogy a megmaradt 120 m. mázsa dohány
mily beváltási fokozatnak felel meg. Mondjuk,
hogy lehet belőle:

1. 30%, III. rendű pipa-dohány.
2. 30%, Kihányás.
3. 40%, Törmelék.

Marad tehát a jégvert dohányból 60%
arányához mérten:

1. 36 m. mázsa III. rendű pipa-dohány.
2. 36 " " Kihányás.
3. 48 " " Törmelék.

Tekintettel arra, hogy felsorolt osztá-
lyok beváltási ára a „III rendű pipa-do-
hányért” 12 frt, a „kihányásért” 8 frt, a
„Törmelékért” 6 frt, a „Kártérítés” kipu-
hátolása végett kikerestetik a jelzett suly-
mennyiségek értéke s ez a súlyvesztés
levonása után

4000—1600=2400 frt

maradt összegeből még levonatik, miután
azt a biztosító fél a beváltásnál megkapja.

A maradvány hozzáadtván a suly-

veszteség 1600+1892.—2992 frt leend a
kártérítés összege, melyben a súlyveszte-
ség értékenyészet is benne van. Lenne
tehát:

1. Biztosított érték	4000 frt.
2. Mennyiségi kár 40%	1600 frt.
3. Visszaszámítás:	
a) 36 m. mázsa	
III. r. pipa-doh. à 12 frt 432 frt	
b) 36 m. mázsa	
kihányás à: 8 frt 288 frt.	
c) 48 m. mázsa	
Törmelék à: 6 frt 288 frt.	
Összesen: 1008 frt.	
4. A súlyvesztéséget	
szenveett dohány 2400 frt.	
5. Ebből a megtérülés le 1008 frt.	
6. Leend a minőleg. kár 1892 frt. 1392 frt.	
Összes kár	2995 frt.

Ha a megtérü-
ésből credő bevételt
hozzáadjuk a kár-
térítési összegehez . . . . . 1008 frt.

Származik a
biztosított összes
érték . . . . . 4000 frt. 4000 frt.

A művelésre való levonások a kitün-
tetett összegeből csakis a mennyileges kár
1600 frt arányában eszközöltetnek.

Észrevétel.

A „Köztelek” folyó évi május hó 29-én
megjelent 43. száma, a következőket közli:

„Az OMGE. javaslat a dohány-
bevételei árszabályzatról és a „Magyar
Dohány Ujság.” A M. D. U. legutóbbi
számában észrevételeket tesz az OMGE.
bizottsága által az 1897., 1898. és 1899.
évekre készített dohánybevételei ár-
szabályzat javaslatra. Előre bocsájta
ugyan, hogy az OMGE. ezen munká-
lata a legteljesebb mértékben elisme-
résre méltó, alapos és helyes, azonban
a részletek kritikájánál ettől a vélemé-
nyétől nagyon is eltér. Az észrevételek
tendenciája az, hogy az OMGE. javas-
latát a termelőkre nagyon is előnyösen
alkotta, míg a szegény jövedék érde-
keit háttérbe szorítja. Nincs kifogásunk
az ellen, hogy más vélemény is kelet-
kezhessék és az nyilvánosan is közöl-
tessék, az ellen azonban tiltakozunk
kell, hogy az a magyar dohánytermelők
érdekeiben levőnek állítassék, midőn
azzal teljesen homlokegyenest el-
lenkezik. A magyar dohánytermelők
megköszönhetik a M. D. U. jó akara-
tát és méltán sóhajthatnak fel, hogy
ezen jó barátjuktól mentse meg az é-
g, ellenségeikkel majd csak valahogy
elbánnak maguk is.”

Sokkal nagyobb tisztelettel viseltetem
az OMGE. iránt — amelynek magam is
egyik szerény, de igazán lelkes tagja va-
gyok — minthogy hivatalos közlönyével:
a „Köztelek”-kel hírlapi tollharcba bocsáj-
kozni akarnék.

De a fenti közleménynek ama utolsó
pontjára, mely szerint: „a magyar dohány-
termelők megköszönhetik a M. D. U. jó
akarattát és méltán sóhajthatnak fel, hogy
ezen jó barátjuktól mentse meg az ég” —
kénytelen vagyok egész tisztelettel meg-
jegyezni, hogy a magyar dohánytermelők
bizonyára nem egyetlen cikkből itélik
meg, hogy ki a jóbérátjuk és ki az ellen-
ségük, s eléggé ismerhetik az ő érdekük-
ben 14 év óta szakadatlanul — és azt
hiszem, nem eredménytelenül — kifejtett
működésemet s lapomnak czélját is egye-
dül irányelvét, amely soha sem volt más,
mint: a magyar dohányügy és a termelők
érdekeit előmozdítani; — s azt kell hinnenem,

hogy a fenti közlemény írója vagy nem olvasta végig, vagy félre értette az én kifogásolt előző cikkemet, mert abból ugyan jogosan senki sem vonhatja le azt a konzekvenciát, a melyet a közlemény írója levonni látott.

Az én cikkemnek általános tendenciája ugyanis távolról sem az volt, hogy „az OMGE. javaslatát a termelőkre nagyon is előnyösen alkotta, míg a szegény jövedék érdekeit háttérbe szorítja, — sőt ellenkezőleg! — határozottan kijelentem — a mit már előzőleg is több ízben hangoztattam — és szóról-szóra azt írtam, hogy: „az árszabályzatnak olyannak kell lenni, hogy a termelőket a jobb minőség előállítására ösztönözze, az által, hogy az előállítandó valóságos jobb anyagért jelentékenyen több pénzt kapjanak, s hogy a termelőnek a jövőben semmi okuk se legyen arra, hogy csak a mennyiségi termelésre törekedjenek.”

Hát vajjon ez az, ami „a magyar dohánytermelők érdekében teljesen homlokgyegenest ellenkezik“?! . . .

Továbbá szóról-szóra azt mondtam: „hogy tehát a jobb minőség előállítására való törekvés valahára ösztönzést nyerjen: azért tartom szükségesnek, hogy a közönséges rossz anyagnak az ára nem csak hogy ne emeltesék, sőt még a mainál is lejjebb szállítsák: — s aki az ügynek igaz barátja és elfogulatlan bírálója: az be fogja látni, hogy ezzel is csak a termelők javát és jól felfogott érdekét kívánom előmozdítani.”

Talán ezért sóhajthatnak fel a termelők, hogy: „ezen jó barátjuktól mentse meg az ég“?! . . .

Én ugyan cikkemben előre kijelentem azt is, hogy: „a világot sem szeretném, ha valaki félreértene s azt gondolná, hogy én a termelők farságát nem akarom méltányolni“, és ime — sajnos — a félreértés mégis megtörtént! — de teljes joggal várom és reményem, hogy emez ellenem emelt méltatlan támadás, a termelőknek irányomban tanusított eddigi bizodalmat és ragaszkodását csökkenteni nem fogja, — sőt még azt sem tartom kizártnak, hogy — az előadottak folytán — a fenti közlemény írója is be fogja látni, hogy kifogásolt cikkem megírásánál, épp úgy, mint eddigi egész nyilvános működésem alatt, egyedül azon irányelv vezérelt, hogy miként lehetne a magyar dohányügyet és a magyar dohánytermelést, az adott viszonyok és körülmények között, a lehető legelőnyösebb helyzetre emelni.

Daróczi Vilmos.

Dohánytermelés az Egyesült-Államokban.

— A „Magyar Dohányújság“ részére írta:

dr. Tavasz Antal.

(Folytatás)

4. Vetés és ültetés.

A dohány palántát majdnem mindehütt — kivéve talán a legzordabb vidékeket — a föld színén készített, minden mesterséges meleget nélkülöző ágyakban nevelik. Az úgy helyűl rendszeren egy darab napos oldalon fekvő gypert választanak, melyen egy csomó rőzset meggyújtva ide oda fologatnak, hogy a földszínen levő gyommagokat elpusztítsák; ha a rőzse elégett: a hamut a földön hagyva, a dara-bosabb hulladékok eltávolítását s azután a földet gondosan felkapálván s meggerelyezvén 5—6 láb szélességben s a megkívántató hosszúságban (10—15 □ lábát számítva egy holdra) kijelölik, a magot, melyet finom hamuval keverték, sorba elvetik, s könnyű hengerrel lehengerezik, ez után az ágyat mind a négy oldalán 30 cm széles, előre állított deszkával veszik körül, melyeket fent ismét az ágy hosszában 50—60 cm távolban lécczelkel kötnék össze, e keret tetejére

aztán a leghidegebb vidékeken ablakokat tesznek, az enyhébbekben pedig olcsó vásznat vagy más kelmél szögeznek, és szolgálván a kis növények védelméül fagyok, heves záporok és a balha ellen.

A kiültetés előtt pár nappal e takarót leszedik, hogy a növények megedződjenek, s aztán ezeket, midőn 4 levelek van, lehetőleg egy könnyű eső után — száraz időben locsolás mellett — a nálunk is szokásos módon kiültetik. Ha a növények az ágyban nem fejlődnek elég gyorsan, trágyalé-locsolást alkalmaznak, úgy, hogy egy kevés csirke-trágyát vízzel kilugoznak — mely célra egy átluggatott fenékű hordóit használnak: ebbe a csirke trágyát jól beletaposkák, s aztán vizet öntenek rá, mely a trágyán és lyukakon keresztül egy másik edénybe folyik — e lugot vízzel jól felhigítják s naplemente után vele a palántákat megöntözik.

A kiültetésre szánt földet rendszeren az Amerikában egyéb művelési ágaknál szokásos előkészítésnél gondosabb munkában részesítik. Az ősszel felszántott földet a kiültetés előtt még egyszer, keresztbe, megszántják s aztán nagyon gondosan meghoronálják, esetleg rögtörővel is megjárják. A sorokat nagyobb levélű (70 cmen felül) dohánynak 1.30—1.5 m. közé levélűeknél 1.15 m., s kis levélűeknél (50 cmen alul) 1 m. távolságban jelölik ki. Azon fajknál, melyeknél a fősúlyt a levél-szövet finomságára fektetik, a növényeket a sorban nagyon közel ültetik, tapasztaltatván, hogy a terjeszkedésében így gátolt növény sokkal finomabb sejtszövetekkel bír.*

5. Művelés.

A feles gazdálkodást az Egyesült-Államokban — kivéve egyes eseteket, mikor egész tanyákát feles gazdálkodásra adnak ki — nem ismerik s a dohánytermelésben egyáltalán nem alkalmazzák: ennél fogva a művelésben, a műg csak lehet, igaz erőt használnak, a kézimunkát a rendes gazdasági családok, vagy napszámok, vagy — kivételes esetekben — általánymunkások végzik. Megemlítjük itt, hogy egy termelőre az Egyesült-Államokban 2 1/2 hold dohány esik, ez alacsony átlagot azonban az okozza, hogy a statisztikába mindazok, kik csak pár négyszög öln, saját használatukra termelnek dohányt, szinte fel vannak véve, — ha csak az eladásra termelőik statisztikáját bírnók, az átlag-terület sokszorta magasabb volna.

A kiültetés után 10—12 napra kapálnak először a lókapával, melyet követnek a kézi kapások, a sorok kitisztítására; ezt ismétlik mindaddig, míg a levelek a sorok közt össze nem érnek, mi rendszeren a második vagy harmadik kapálás után megtörténik.

Hetenként legalább egyszer kacsoznak s a mint a bugák nagyobb számban jelentkeznek, bugáznak. 8—25 levelet hagyva meg a növényen a föld ereje s a dohány fajtája szerint. Mostanában már takaró-levelekből is kevesebbet hagynak meg, míg ezelőtt ezekből lehető legtöbbet hagytak meg a mennyiség előnyére, de — mint most már ki van mutatva — a minőség rovására. A kerti leveleket természetesen nem bugázzák.

Ezelőtt szokásban volt az aljleveleket szinte letörni és elvetni, most már rendszeren ezeket is beszárítják, de még a hol nem használják is, megtakarítják a munkát s inkább a száron hagyják az aljleveleket.

6. Ellenségek.

Nem szabad még megfeledkeznünk a művelés egy másik sarkalatos ágáról: a

* Mi is gyakran szólunk már ily értelemben, s ezen elvek követésére ezuttal is felhívjuk termelőink figyelmét. Szerk.

rovark elleni védekezéséről. A mi bizalmas, jó ismerőseink: a balha, a drótféreg, a cserebogár-pajód, Amerikában is ép úgy garázdálkodnak, mint Magyarországon s csak olyan keveset tudnak ellene tenni. De ezeken kívül van a dohánynak egy még sokkal félelmebb ellensége: a »dohánymoly« vagy »szarvas hernyó«, *Protoparce Carolina*, a crepuscularia osztályba, a sphinx fajhoz tartozó nagy moly, mely hangos zümmögés közt villámgyorsan repül virágról virágra, s melynek a sötét zöld, fehérrel sávozott, s egy szarvszerű nyulvánnyal ellátott hernyója a paradicsomon és dohányon élőszködik, s különösen a dohányban okoz nagy károkat, a már kifejlődött növényeket támadva meg. E hernyó a levelekbe nagy lyukat rág, s így, különösen a takarólé-termes teljesen tönkreteszi, ha pusztítására idejekorán nem gondolnak. A pusztítás legjobb módja: azt az anyán, a molyon kezdeni; e czélból vagy rendes molyfogó lámpákat égetnek éjjelenként, vagy a dohány közé elszórva maszlagos redőszirmot (*Datura Stramonium*) ültetnek, melynek virágát e moly igen kedveli. E virágok kelyhébe pedig coballtal megmérgezett cukorszörpöt öntenek, mely e molyra nézve halálos. Ha azonban a lepkék egytől egy nem pusztultak el — a mi bizony könnyen megesik — s így a hernyók mégis elszaporodnak (egy moly 200 tojást rak s egy dohány-idény alatt két nemzedék fejlődik ki teljesen), akkor nem marad más hátra, mint a hernyókat hetenként kétszer-háromszor kézzel szedni, vagy — a hol kivétel — pulykákkal leszedetni, vagy végül a növényekre schweinfurtti zöldet vagy arzén-savas ölmot szórni (3 holdra 1 kg-ot); de ez utóbbi módszert nem igen alkalmazzák, mert bár ily kis mennyiségben s gyakran esők által le is mosva, a méreg az emberre teljesen ártalmatlan, a vevők igen tartózkodók az ily módon kezelt dohánnyal szemben.

A kártékony rovarok között szerepelnek még a »rügyféreg«, *Oecanthus nectus*, melynek zöld-fehér kukacza az épen felső leveleket rágja meg s gyakran tetemes károkat okoz, továbbá a raktározott dohányt pusztító *Sinodrepa panacea*, s a szivarka-evő *Lasioderma serricornae*. Néha, legelőhiány idején, a szöcskék is jelentékeny károkat okoznak.

A mi nagy csapásunk, a nyári jégeső Amerikában igen ritka tűnemény, ezen elemi csapástól tehát az amerikai dohánytermelő teljesen mentek mondható. A jégbiztosítás intézményét nem is ismerik. Az ezen uton elkerült veszteségi esélyt azonban kipótolják a meglehetősen gyakori szélviharok, melyek ellen biztosítás szinte nem létezik.

A nálunk sok helyen elterjedt vajfű Amerikában szinte ismeretlen.

(Folyt. köv.)

Irodalom.

A „Közgazdasági Szemle“ (a m. tud. akadémia megbízásából szerkeszti dr. Jekelfalussy József) f. é. május havi füzeté 3 érdekes értekezést közöl, u. m. Magyar agrárpolitika és a magyar gazda szövetség nézeti a buzaárak hanyatlásáról — báró Roszner Ervin-től, — A Sweating-rendszer — György Aladártól, — A szeszadó fejlődése Magyarországon 1850—1868. Pótsa Ferencz-től. — Az irodalmi szemlében: Sztéryni Józsefnek „Az iparoktatás Magyarországon“ című műve van ismertetve; — ez a 795 lap terjedelmű, öt részre osztott nagy munka, tulajdonképpen az ezredéves jubileum alkalmából készült monográfiák egyike, amelyben a jeles szerző, nagy tanulmányra és szakértelemre valló teljes tájékozottsággal, igen érdekesen írja meg hazai iparoktatásunk történetét, amelynek éppen a

szerző egyik nagyérdemű munkás apostola. A füzet többi tartalma a Magyar Közgazdasági Társaság hivatalos közleményeit foglalja magában.

A „Biztosítási és Mezőgazdasági Lapok” szerkesztője három nagy pályadíjat tűzött ki, a következők témárai: 1., Mik az állami biztosítás előnyei és hátrányai? — 2., A kötelező baleset biztosításról. — 3., Mik legyenek a biztosítási akadémiák tantárgyai? — A *Török Jenő Endre* által gondosan szerkesztett lap, az időszerint egyetlen biztosítási szaklap s az intézetek hivatalos közlönye.

„Állategészségügy” czim alatt, *dr. Rácz István* állatorvosi akadémiai tanár szerkesztésében, egy havi folyóirat indult meg, amelynek célja: az állategészségi ismeretek terjesztése. Eddig megjelent számai tartalmasak és tanulmányosak. Ára egész évre 6 korona, — a lap kiadóhivatala: Budapest, VIII. Róck Szilárd-utca 28. sz.

VEGYESEK.

— **Áthelyezés.** *Baróti Ede* m. kir. pénzügyministeri osztálytanácsos, dohánybevéltési felügyelő úr, folyó hó 1.-étől a pénzügyminisztériumba lett áthelyezve, illetve szolgálatátelre behiva. Megvallom, én a magam részéről két, ellentétes érzellemmel fogadtam e hírt, — mert egyrészt lelkemből örvendek, hogy a köztisztviselőt és szeretetben álló jeles tisztviselőt ez a megérdemelt kitüntetés érte, jól tudva, hogy a pálya, mely a jövőben előtte nyílik, az ő kiváló tehetségéhez méltó és rea nézve bizonyára előnyös leendő; — de másrészt mély sajnálatomnak kell kifejezést adnom, hogy a dohányjövődék elvesztíti ezt a kitünőt szakférfiút, akinek a vezetésére bizott beváltásfelügyelőség, de különösen a budapesti körzet dohánytermelésének minden irányú fejlődése és előhaladása körül oly nagy és maradandó érdemei vannak; — az ő szigorú erélye, de mindenkor igazságos, méltányos és tapintatos eljárása, lelkiismeretes, faradhatlan tevékenysége a legszébb sikereket érte el; — benne a hazai dohányügy egy lelkes munkását s a „Magyar Dohányügy” is mindenkor barátját és igaz jóakaróját tisztelte; — midőn tehát az általa oly kitünően betöltött helyről távozik: mély sajnálattal veszlünk ugyan tőle búcsút, de épp oly melegen és őszintén kívánjuk, hogy kísérje áldás és szerencse új pályáján!

— **Kitüntetés.** A király Ő Felsege, a pénzügyminiszter előterjesztésére, *Konrád Sándor* dohánybevéltő hivatali kezelőnek, nyugalmaztatása alkalmából, sok évi hű szolgálata elismerésül, a pénzügyi tanácsosi cím díjmentesen adományozta. — A jól érdemelt kitüntetéshez mi is őszintén gratulálunk!

— **Kinevezések.** A m. kir. pénzügyminiszter *Szabady Gusztáv* dohányáruraktári segéd-tisztet, a nagykanizsai dohányáruraktárhoz, *Sükösd Ernő* dohányáruraktári segéd-tisztet pedig a brassói dohányáruraktárhoz ellenőrré nevezte ki.

— **Elöléptetés.** *Roch István* dohányjövődéki központi igazgatósági irodatiszt, a X. fizetési osztály első fokozatába lett előléptetve.

— **A dohánypalánták állásáról,** illetve az ültetés eredményéről, a múlt hóban beérkezett legutóbbi hivatalos jelentések, a következőket közlik: a *Duna jobbpartján* a szépen fejlődött palántákat csak júniusban ültetik ki. — A *Duna-Tisza* között a palánták kiültetését megkezdték, néhol jól sikerült, de a hűvös időjárás a fejlődésben nagyon gátolja. — A *Tisza jobb partján* ültetése folyamatban van. — A *Tisza bal partján* az ültetés a kedvező időben javában folyik. A palánták jól beallottak, szép zöldék és erősek, csak Békés vármegye némely részén sárgulnak. — A *Tisza-Maros* szögén ültetése folyamatban van, palántája szép, erőteljes; a kiültetett jól megered.

— **Bajcsról** írják lapunknak, mult hó 19.-éről, hogy a dohánypalánták kiültetési munkáját a kedvezőtlen időjárás nagy mértékben késlelteti. Még 4—5 napra van szükség, hogy a munkával végezhesenek. Az eddigi ki-

ültetésből alig maradt el egy-két szál, azonban a hideg, szeles időjárás mellett fejlődni nem bír. Palánta bőven van s igen szép.

— **A dohányjövődék pénztári eredménye a f. é. I. negyedében.** A pénzügyminiszter által közölt hivatalos kimutatás szerinti, a folyó év I. negyedében a dohányjövődék **brutto-bevétele volt:** 15.146.342. frt 38 kr, amely eredmény, a mult év hasonló időszakában elért 12.956.928 frt 73½ krral szemben, 1.189.413 frt 64½ krral *kedvezőbb*; — a **brutto-kiadás volt:** 12.332.577 frt 12½ kr, amely eredmény, a mult év hasonló időszakában elért 10.864.603 frt 38 krral szemben, 1.467.973 frt 74½ krral *kedvezőlenebb*; — ezen nagyobb kiadás — az indokolás szerint — főleg annak a körülménynek tulajdonítandó, hogy míg az 1895. évi dohánytermés bevéltása mar az 1895. évi november hóban megkezdett, addig az 1896. évi dohánytermés bevéltása majdnem kizárólag az 1897. évben eszközöltetett, minek folytán a kiadás az előző évben az 1895. évi IV. negyede és az 1896. év I. negyede között megsebzott. A folyó évben azonban csekély kivétellel az egész kiadás az I. negyedet terhelte.

— **A dohánykertészek viszonyának szabályozására nézve,** az az albizottság, melyet az orsz. m. gazdasági egyesület közgazdasági szakosztálya, a gazdasági cselédekről szóló törvény revíziója tárgyában kiküldött, beterjesztett véleményének 15. pontjában a következő kérdést tette fel: A dohánykertészek nézve a szegődítés, bérfizetés s különösen a természetbeni szolgáltatások megengedett módjairól ugy a többi gazdasági egyesület véleményében megemlített szellérviszonyról és tenyészterületekről czélszerű volna-e ugyane törvényben rendelkezéseket fölvenni, vagy pedig azokat a törvény által határozottan kivéve, másnemű intézkedéseknek, névszerint a törvényhatóságok által való szabályozásnak fentartani? (Tallian-féle javaslat 102. §., OMGE. javaslata 102. §.) — S erre az albizottság véleménye a következő: A dohánykertészek és tenyészterületek és a szellérviszony szabályozására nézve a bizottság a törvényhatóságokat a törvényben kötelezni kívánja arra, hogy ezen viszonyoknak szabályozására szabályrendeleteket alkotassanak.

— **Különlégségi dohánygyártmányok új árjegyzéke.** 1897. évi június hó 1.-én a **különlégségi** forgalomban levő dohánygyártmányok új árjegyzéke lép életbe.

Ez új árjegyzék szerint, az „*A. Burnók*” csoportjában 2 és 3 tétel alatt felvett „*Legfinomabb Debrői*” és „*Finom Debrői*” az eddigi árak mellett csakis a készletek elfogytaig fognak árusítani; a

„*B. Pipadohányok*” csoportjának az eddigi 250 és 125 grammos csomagolás elmarad s helyett 200 és 100 grammos csomagolása hozatott be, egyedül kivételt csak a *legfinomabb Azsiai* dohány (dobozokban) képez, a mely dohányfaj azonban csakis a készlet kifogytaig fog a jelenlegi árak mellett árusítani.

Az eddigi régi árjegyzék 3 és 4 tétel alatt forgalomban levő *Sultán flor finom vágatu* dohányfaj, nem különben a 7., 8., 9., 10., 11., 12. tétel alatt felvett különböző vágatu *Sultán* dohányfaj és végre a 15. és 16. tétel alatt felvett *Kiváló finom török* dohány finom vágatu faja, valamint a „*Gibelli*” pipadohány a jelenleg kibocsátott árjegyzékben *kihagyatott* s június hó 1.-étől fogva a forgalomból kivételt.

Az új árjegyzék 1., 2., 3. és 4. tétel alatt felvett

Sultán flor dohány
ára 200 gram után 5 frt
100 gram után 2 frt 50 kraj-
czárban állapítottat meg, míg ez árjegyzék 5., 6., 7., 8., 10., 12., 13., 15. tétele alatt felvett dohányfajok ára, az eddigi egységár megtartása mellett, az új csomagolás figyelembe vételével állapítottat meg.

Az új árjegyzék 5. tétel alatt felvett *Kiváló finom török*dohány 30 grammos csomagolása felhagyatott: a

„*C. Szivarok*” csoportjánál általában a

négyes kötegelés felhagyatott, ugy, hogy a belsődi különlegségi gyártmányok árjegyzékében felvett szivarok eszental eredeti csomagokban és *darabonként* is lesznek elárusítandók s az egyes szivarok a következőkép állapítottat meg:

1. tétel. <i>Senoritas</i>	10 drb.	— frt 50 kr
2. tétel. <i>Regalia Favorita</i>	50 drb.	6 frt — kr.
	1 drb.	— frt 12 kr.
3. tétel. <i>Operas Especial</i>	50 drb.	5 frt 50 kr.
	1 drb.	— frt 11 kr.
4. tétel. <i>Trabuccos Especial</i>	100 drb.	10 frt — kr.
	1 drb.	— frt 10 kr.
5. tétel. <i>Elegantes</i>	100 drb.	8 frt — kr.
	1 drb.	— frt 8 kr.
ez a szivarfaj azonban csak a készlet kifogytaig fog árusítani.		
6. tétel. <i>Regalia</i>	100 drb.	9 frt — kr.
	1 drb.	— frt 9 kr.
7. tétel. <i>Prenzados</i>	100 drb.	9 frt — kr.
	1 drb.	— frt 9 kr.
8. tétel. <i>Medianos</i>	100 drb.	8 frt 50 kr.
	1 drb.	— frt 8½ kr.
9. tétel. <i>Regalia Media</i>	100 drb.	8 frt — kr.
	1 drb.	— frt 8 kr.
10. tétel. <i>Brevas</i>	100 drb.	8 frt — kr.
	1 drb.	— frt 8 kr.
11. tétel. <i>Manila</i>	100 drb.	6 frt — kr.
	1 drb.	— frt 6 kr.

ez a szivarfaj azonban csak a készlet elfogytaig fog elárusítani.

12. tétel. <i>Portorico Especial</i>	100 drb.	7 frt — kr.
	1 drb.	— frt 7 kr.
13. tétel. <i>Galanes</i>	100 drb.	6 frt 50 kr.
	1 drb.	— frt 6½ kr.
14. tétel. <i>Damas</i>	100 drb.	4 frt — kr.
	1 drb.	— frt 04 kr.
15. tétel. <i>Havana Virginia</i>	100 drb.	9 frt — kr.
	1 drb.	— frt 9 kr.
16. tétel. <i>Vevey Langs</i>	50 drb.	2 frt — kr.
	1 drb.	— frt 4 kr.

A „*D. Szivarok*” valamint az *E. Valódi angol pipadohányok* eddigi árai változást nem szenvedtek, ép ugy a *külföldi dohánnyártmányok árjegyzékében* változás nem történt.

Továbbá az általános forgalomban levő dohánygyártmányok árjegyzékének *D. szivarok* csoportjának 11. tétele alatt felvett „*G R*” *rövid virginai szivarok* f. évi június hó 1.-től kezdve az árusoknak 100 darabonként 2 frt 70 krnyi, a fogyasztóknak 50 darabonként 1 frt 50 kr és darabonként — frt 3 krnyi árban fognak végelárusítani.

— **Légenygyűjtő növények.** Ugy a búkköny, mint a here, a légenygyűjtő növényekhez tartozik. Ha a búkkönyt s herét gyökerestől kihuzzuk a földből, akkor gyökereiken apró kis gumós vastagodásokat találunk. Ezen gyökérgumócskákból baktériumok élnek, melyek arra vannak képesítve, hogy a levegőnek szabad, kötetlen alakban levő nitrogénjét felvevni átdolgozni képesek s így feldolgozva a búkköny s löherének rendelkezésére bocsátják. A búkköny s here (luczerna, borsó stb.) a talajt tehát kiméli, a mennyiben nitrogén-szükségletünk egy nagy részét, a baktériumok utján a levegőből kapják. Többi növényeink ellenben, mint a gabonafélék, kapások stb. nitrogén-szükségletüket csakis a talajból fedezik s így nagyon természetes, hogy eme növények, a nitrogént kimelő búkköny s here után jó helyet találnak s jól fejlődnek. A búkköny s here azonban, nemcsak hogy kiméli a talaj nitrogénkészletét, hanem gyarapítják is, mert gazdag tartó s gyökérmaradványaik leszantva, az ebben levő nitrogén — mely javarésztben a levegőből került beléje — a talajnak javára fog szolgálni.

— **Magyar gazdák Németországban.** Mint értesülünk, nagyobb mozgalom indult meg, hogy viszonzásul a „*Német gazdasági szövetséget*” tagjainak magyarországi látogatásáért, a magyar földbirtokos osztály testületileg látogassa meg a német gazdák által rendezett *renkivül érdekes, nagyszabásu hamburgi gazdasági állatkilálistást*. Egy ide vonatkozó ajánlat az Országos Magyar Gazdasági Egyesület mult hó 28-ki választmányi ülésén került tárgyalás alá.

— **Kirándulás Stockholmba.** Svéd ország fővárosa a jövő hónapban több rendkívüli ünnepegnékn lesz színhelye; — ekkor fog ott tartanni a skandináv-orosz ipar és művészeti kiállítás, a svéd királynak 25 éves uralkodói jubileuma s a IV. nemzetközi sajtó-kongresszus. A fényes ünnepek egész sorozatában való

részvétel és egy igen érdekes körutazás tételére, az államvasutak menetjegyjárdája egy társas kirándulást rendez. Az indulás Budapestről Junius 22.-én lesz. Résztvételi díj: az uti költség, szállás és teljes ellátással az I. osztályban 225 frt, a II. osztályban 190 frt. A kirándulásban való részvételre bejelentési határidő Junius 10.-diké. Közlebbi felvilágosításokat ad: az államvasutak menetjegyjárdája. (Hungária szálló.)

Szerkesztői üzenetek.

Kállay András urnak, Nagy-Halászon. Becses megkeresése folytán, a lapot ezentul a kívánt czim alatt küldjük.

Stokinger János urnak Tevelen. Megtisztelő beceses leveléért fogadjuk őszinte köszönetünket, addig is, míg arra legközelebb érdemlegesen válaszolhatunk.

Fablay Gyula urnak, Aléd-Nyáregyháza. A czimzsalag kiigazítása iránt készséggel intézkedtünk.

Czibulya Gyula urnak, Bajason. Az utalványt s a rövid kis tudósítást köszönettel megkaptuk. Örömmel vennénk, ha olykor bővebben is sziveskednék lapunkat értesíteni.

M. kir. gazdasági tanintézet könyvtárának. Kezdhelyt. A bekötésre szánt évfolyamból hiányzó számot készséggel pótoljuk.

Kazay Rezső urnak, Kolozsvárt. Becses megke-

resésének készséggel fogunk megfelelni. Örülünk ha — a hosszas hallgatás után — mielőbb valami érdekes cikket kaphatnánk.

Hárl Ágost urnak, Magyar-Bánhegyesen. További értesítésig a lapot oda küldjük.

Pinterits Károly tanár urnak, Budapesten. A kért mutatvány számokat expedáltuk.

Felkérjük a termelő urakat, hogy a palánták állásáról, az időjárásról, a kitületes eredményéről, s a termelést érdeklő minden mozzanatról, sziveskedjenek lapunkat minél számosabban és minél részletesebben értesíteni.

Nyilttér.*)

Utczai és házi szemétből készült

trágyát

peczegődő tartalommal,

komposztirozott

(tartalomdúsabb az istállótrágyánál) megvételre ajánl a

Budapest-Szt.-Lőrincz szemétszállító vasút igazgatósága.

Budapesten, IX. Külső Üllői-ut, a gyepmester-telep mellett.

2-6

*) Az e rovatban közlöttékért a beküldőt terheli a felelősség.

Magyar kenderből készült

legjobb

gazdasági kötélneműeket

ajánl a

BLEIER és WEISZ kötélgyári cég BUDAPESTEN.

Raktár és iroda:

Károly-körut 9. sz., a gróf Hadik-Barkóczy-féle házban.

Gyártelep: Hajtsár-ut 7307. sz.

Ajanlásra méltó tárgyak: torna-eszközök, Cocos futószőnyegek, labtörlők, ruhaszárító kötelek,

szánhálók,

dohány-zsinór, kévekrító-zsinór, fogoly- (fűrj-)hálók készitáskák stb; továbbá gazdasági czikkek u. m. dohányzsinog, istráng kötőfék, rudaló, gabona-zsákok, vízhatlan ponyvák, itató és tüzi vedrek, kender-tömlők, hevederek, kender, kőz stb. a legjutányosabb eredeti gyári arakon.

Képes árjegyzék kívánatra bérmentesen küldetik. — Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

11-24

Az országos gépész-egyesület

a gépészet minden ágában
kellőleg szakavatott

gépészeket

minden időben díjtalanul
elhelyez

Budapest, VIII., Nap-utca 19. szám.

Védjegy.

Kitünő minőségű dohány termék

csakis

a dohány által igényelt tápanyagokat tartalmazó

dohány műtrágyával

érhető el. melyet legjobb minőségben szállit a

brassói kénsv- és műtrágyagyár.

Mindennemű műtrágyázás iránti felvilágosításokkal és árajánlatokkal készséggel szolgál a

Központi iroda Budapest, IV., Bécsi-utca 5. szám.

11-12